

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ
И
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КООРДИНАЦИОНЕ ПОСЛОВЕ
У ПРЕГОВАРАЧКОМ ПРОЦЕСУ СА ПРИВРЕМЕНИМ
ИНСТИТУЦИЈАМА САМОУПРАВЕ У ПРИШТИНИ

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У
ДИЈАЛОГУ БЕОГРАДА И ПРИШТИНЕ
(за период април - октобар 2016. године)

октобар, 2016. године

Садржај:

<i>Увод</i>	1
А) Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији	3
Б) Безбедносна ситуација на Косову и Метохији	3
В) Обавезе проистекле из Првог споразума	6
1. Заједница српских општина	6
2. Полиција.....	7
3. Правосуђе.....	8
4. Енергетика.....	8
5. Телекомуникације	9
6. Европске интеграције.....	10
Г) Обавезе проистекле из техничких споразума	11
1. Катастар.....	11
2. Матичне књиге	11
3. Царински печат.....	12
4. Универзитетске дипломе	12
5. Слобода кретања.....	13
6. Регионално представљање.....	14
7. Интегрисано управљање прелазима (<i>IBM</i>)	14
8. Званичне посете и официри за везу	15
Д) Остале теме	16
1. Наплата царина.....	16
2. Развојни фонд за север Косова*	16
3. Осигурање возила.....	17
4. Слободна трговина.....	18
5. Мост и „Парк мира” у Косовској Митровици	18
6. Цивилна заштита	19
7. Споразуми и дијалог привредних комора.....	20
Закључак	21

Увод

У периоду који обрађује овај извештај, Дијалог Београда и Приштине уз посредовање Европске Уније одвијао се нешто смањеним интензитетом у односу на претходни извештајни период, у коме је, такође, било повремених застоја. Поређења ради, у претходном извештајном периоду одржано је 13 састанака у оквиру преговарачког процеса, док је у овом забележено два састанка мање, односно укупно 11.¹

Теме које су доминирале Дијалогом у овом извештајном периоду углавном су оне које проистичу из тзв. политичке компоненте Дијалога, тј. Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа (Први споразум). Реч је махом о питању везаном за Споразум о телекомуникацијама, које је било најчешћа тема разговора у протеклом периоду и питањима везаним за правосуђе. Наша страна је на сваком састанку покретала питања формирања Заједнице српских општина, имовине (приватне, друштвене и државне), статуса и имовине СПЦ и поштовања људских права и слобода Срба на КиМ, као најважнијих питања за српску заједницу у Покрајини, али у том смислу није наишла на позитивну реакцију других страна укључених у преговоре. По разматраним темама Дијалога изостали су конкретни резултати, иако је начињен огроман помак по питању усаглашавања великог броја спорних детаља везаних за имплементацију Споразума о телекомуникацијама, а процес интеграције у области правосуђа готово доведен до завршетка.

Друга група тема које су биле предмет разговора у протеклом извештајном периоду су оне везане за тзв. техничке споразуме. Ради се о питањима везаним за проблематику катастра, универзитетских диплома, слободе кретања, званичних посета и интегрисаног управљања административним прелазима (ИБМ). У том контексту, дошло је до постизања изузетно важног договора по питањима слободе кретања. Ипак, изостанак договора у вези примене, за српску страну суштински важног Споразума о катастру и једностраној потези Приштине у том контексту разлог су због којег се домети овог дела Дијалога у протеклом периоду не могу оценити прелазном оценом. Овакву оцену потврђује и неуспех у имплементацији Споразума о универзитетским дипломама, стални проблеми у примени одредаба Споразума о званичним посетама високих званичника, и чак повремено грубо кршење тих одредаба.

Што се тиче тзв. осталих тема, на разговорима у оквиру Дијалога у протеклом периоду разматрана су и питања везана за Споразум о мосту и она која се односе на превоз опасног терета. Свакако да је важно постигнуће у оквиру овог дела Дијалога договор о деблокади процеса имплементације Споразума о мосту, иако и договор о превозу опасног терета представља значајан резултат преговарачког процеса, јер је тиме омогућен наставак слободне трговине две стране.

Требало би истаћи да је приступ преговорима од стране Београда, као и у досадашњем току Дијалога, био изузетно одговоран и конструктиван. О томе уверљиво сведочи податак да наша страна није прекидала разговоре чак и у првом делу извештајног периода, када је пролазила кроз процес конституисања нове Владе. Иако је услед тих околности капацитет српске стране за доношење одлука био лимитиран, Београд то није користио као изговор за избегавање разговора о техничким питањима, што је иначе манир

¹ Учесталост тих састанака била је прилично уједначена и износила је око 2 састанка месечно, с тим што је нешто нижи интензитет активности регистрован током јуна и јула, а нешто виши током септембра, када су се две стране састале 3 пута.

Приштине кад год се суочи са унутрашњим политичким турбуленцијама. Одговорност и конструктиван приступ Београда је био евидентан током постизања договора о деблокади процеса имплементације Споразума о мосту, при чему је српска страна на сваком састанку наступала проактивно, износећи предлоге за решење проблема, а може се рећи и да је процес договарања примене Аранжмана о телекомуникацијама одмакао у толикој мери управо захваљујући посвећености Београда процесу нормализације односа.

Насупрот томе, Приштина је преговорима у протеклом периоду углавном прилазила без истинске спремности на компромис, стално инсистирајући на статусним питањима и без нуђења конкретних решења. Неодговоран приступ Приштине према Дијалогу и процесу нормализације уопште читовао се и у константном одбијању разговора о питањима за која сматра да нису у њеном интересу, као што је Заједница српских општина или имовина и права и слободе Срба и Српске православне цркве на КиМ. Исти је случај и када је реч о избегавању Приштине да спроведе обавезе преузете претходно постигнутим споразумима или њеним покушајима да те обавезе изигра и примени на начин који јој одговара, као што је то случај по питању споразума о катастру, полицији или цивилној заштити.

Управо у овом контексту би требало истаћи да је Европска спољнополитичка служба (EEAS), према виђењу Београда, у протеклом периоду водила преговоре испод нивоа својих објективних могућности и реалних потреба процеса нормализације. Наиме, тешко је избећи утисак да је посредничка страна у протеклом периоду инсистирала на разговорима о решењима само по оним темама које су у интересу Приштине, као што су питање моста у Косовској Митровици, слобода кретања/таблице, телекомуникације, правосуђе и изградња административних прелаза. Такво упорно наметање тема и вршење притиска само према једној страни, уз истовремено демонстрирање неспремности да се друга страна приволи да преговара о питањима за која сматра да јој нису у интересу и да примени споразуме онако како је тим споразумима прописано, свакако је ограничило домете Дијалога у извештајном периоду.

Уз утисак да је потребно снажније лидерство ЕУ на терену у процесу имплементације, описана ситуација у вези одређивања агенде преговора представља и највећи структурни недостатак Дијалога. У том контексту, највеће неиспуњено очекивање Београда везано је за толеранцију Приштини у погледу избегавања њених обавеза у вези формирања Заједнице српских општина, као и у погледу усвајања тзв. Закона о Косовској агенцији за поређење и верификацију имовине, који је у потпуности супротан Споразуму о катастру. Свакако ту спада и изостанак разговора о имовини и омогућавање Приштини да једнострано донесе законе којима то питање решава на штету српског народа и Републике Србије.

Извештај који следи у наставку истоветно је структуриран као и сви претходни шестомесечни извештаји о преговарачком процесу са Привременим институцијама самоуправе у Приштини. Наиме, темпо и садржај Дијалога у извештајном периоду свеобухватно су приказани кроз целовит преглед до сада договореног и имплементираниг у три групе питања. Прву групу чине питања и процеси произашли из политичког дела дијалога, а на основу Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа, као и пратећих докумената. Другу групу чине питања произашла из тзв. техничких споразума постигнутих уз посредовање ЕУ. Трећу групу питања чине она која су проистекла из договора направљених у циљу решавања и превазилажења других, не мање важних, питања чије постојање објективно представља препреку наставку нормализације односа.

А) Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији

Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији се благо побољшала у односу на претходни извештајни период и у основи је обележава релативна стабилност. Томе је у највећој мери допринело слабљење притиска опозиције на тзв. Владу у Приштини, која је у овом извештајном периоду успевала да обезбеди мање-више несметано функционисање институција привремене самоуправе. Упркос томе, власт није успела да реши кључне изазове са којима се суочавала и у претходном периоду, а који се односе на неиспуњавање услова за визну либерализацију са Европском унијом, решавање питања демаркације „границе“ са Црном Гором и оптужбе опозиције за „издају“ националних интереса у Дијалогу са Београдом.

Слабљење притиска опозиције се у начелу подударило са мањом реконструкцијом тзв. Владе у мају 2016. године, у оквиру које је Хајредин Кучи изабран за заменика „председника владе“, Енвер Хоџај за „шефа дипломатије“, а Дурат Хоџа за „министра правде“. Тај догађај био је пратећи ефекат претходног преласка дотадашњег лидера Демократске партије Косова (ДПК) Хашима Тачија на функцију „председника Косова“ и избора „председника Скупштине“ Кадрија Веселјија на лидерску позицију у тој партији. Истовремено, „председник владе“ Иса Мустафа је реизабран за председника Демократског савеза Косова (ДСК), након чега је успео да из странке готово у потпуности елиминише сву унутрашњу опозицију. Упркос томе, односи између две водеће партије владајуће коалиције и даље су оптерећени подозрењем и суревњивошћу.

Слични односи карактеришу и опозициони блок, који се у међувремену поделио на две струје, од којих једну чине савез Алијансе за будућност Косова (АБК) Рамуша Харадинаја и Иницијативе за Косово (ИзК) Фатмира Љимаја, а другу покрет Самоопредељење под вођством Висара Имерија. Оба блока као кључни изазов Мустафиној тзв. Влади намећу питање визне либерализације са ЕУ и у тај контекст стављају сва друга спорна питања, али се разилазе око метода политичке борбе против власти. Тако Самоопредељење и даље инсистира на употреби насиља у супротстављању властима, док АБК и ИзК повремено шаљу сигнале да су са Владом спремни на разговоре.

Заједничка одлика власти и опозиције је суштинска неповерљивост и противљење свим покушајима Срба на КиМ да заштите своје интересе и да макар минимално побољшају свој тежак положај у Покрајини. Штавише, поједини субјекти отворено настоје да трвења унутар албанског корпуса искористе да усмере незадовољство већинског народа на КиМ према српској заједници, која се и даље повремено оптужује за лоше стање у Покрајини. За сада нема назнака да ће се таква ситуација скорије променити, због чега се намеће потреба да се о питању политичких права Срба на КиМ што пре разговара у бриселском Дијалогу.

Б) Безбедносна ситуација на Косову и Метохији

Безбедносна ситуација на Косову и Метохији се у протеклом периоду може окарактерисати као релативно стабилна. Томе је у највећој мери допринело слабљење јединства опозиције и последично знатно мање обимнијих насилних испада опозиције. Упркос томе, питање демаркације „границе“ са Црном Гором и даље је испољавало висок дестабилизацијски потенцијал. Тако се због тог питања на мети насиља опозиције, али и појединих екстремних група, 4. августа нашла најпре Покрајинска скупштина, 8. августа кућа председника „Комисије за демаркацију границе са Црном Гором“, а 22. августа и зграда „Радио-телевизије Косова“.

Посебан безбедносни ризик на Косову и Метохији представља наставак покушаја Привремених институција самоуправе да изврше процес трансформације тзв. Косовских снага безбедности у „Оружане снаге Косова“. Надлежне институције у Покрајини су предузеле мере на стварању нормативног оквира који би омогућио и операционализовао наведену трансформацију.

Значајан изазов безбедности у Покрајини представљао је наставак повратка исламских бораца са ратишта на Блиском истоку. Таква лица су у прошлом извештајном периоду већ покушала да изврше напад на манастир Високи Дечани, а наставак повећања њиховог броја вероватно ће додатно усложити прилике и повећати ризик терористичких напада у Покрајини. На то указује и чињеница да су полицијске структуре у протеклом периоду извршиле већи број хапшења радикалних исламиста, као и радикалних проповедника који делују изван оквира званичне Исламске заједнице у Покрајини.

На безбедност на Косову и Метохији је у протеклом периоду негативно утицало и јачање идеја „Велике Албаније“ међу већинским становништвом Покрајине. Та иредентистичка идеја је по први пут добила јавну подршку званичника тзв. косовских власти, а њени протагонисти су одржали јавну промоцију тог концепта на свим територијама у региону које већински насељавају Албанци.

Сви описани безбедносни изазови неминовно су се „преламали“ на српску заједницу на КиМ, која је у овом извештајном периоду била знатно више изложена нападима и притисцима албанских екстремиста. У прилог томе сведочи податак да се у овом извештајном периоду број етнички мотивисаних напада на Србе на КиМ повећао са 40 на 70. Ти напади су поред угрожавања имовине повратника/расељених лица и културно-историјске и духовне баштине, укључивали и физичке и оружане нападе на Србе. И у овом периоду спровођена је кампања застрашивања Срба кроз исписивање претећих порука на јавним местима, а Србима је поново онемогућено и да прославе славу манастира Успења Пресвете Богородице у Ђаковици. У овом периоду је дошло и до каменовања верника и православне цркве у Ораховцу, а Србима из Муштушта није дозвољено да дођу до овог места и на рушевинама цркве прославе славу тог храма. Специфичност овог новог таласа насиља над Србима је да је у овом периоду извршен већи број напада на малолетнике српске националности, као и на особе женског пола. Иако су сви ови напади уредно пријављени косовској полицији, која је извршила увиђаје, по обичају није било разрешења ниједног суштински значајног случаја.

За потребе овог извештаја, издвајамо следеће нападе на Србе, њихову имовину, духовно и културно-историјско наслеђе:

Април:

- На путу од села Преоце ка селу Лепина, у општини Приштина, покушана је отмица малолетних девојчица, које су се враћале кући из локалне продавнице. Том приликом, сувозач возила у којем су се налазили нападачи се кроз отворен прозор обратио девојчицама на албанском језику и руком ударио једну од њих. Уплашене девојчице успеле су да побегну у оближње двориште.
- У селу Рудице, општина Клина, извршен је оружани напад на кућу повратника, у којој се у време напада налазило двоје лица. Повређених лица срећом није било, а на фасади објекта је причињена материјална штета.

Мај:

- У селу Дреновац, општина Клина, два лица албанске националности су физички напала Српкињу, настањену у Беранама у Црној Гори, која је у поменутом селу била у посети мајци. У том нападу она је задобила посекотину на усни и подливе по лицу.
- У Грачаници, у улици Милоша Обилића, на путу Приштина – Гњилане, у близини зграде Центра за социјални рад, извршен је напад на малолетницу из Грачанице. Непознати извршиоци су девојчици која се враћала из школе задали више удараца у пределу леђа, након чега су се аутомобилом удаљили у смеру Гњилана.
- У насељу Малсиа, општина Косовска Каменица, три лица албанске националности су извршила физички напад на малолетника српске националности.
- У близини Ораховца насилно је уклоњена и однета спомен плоча, коју су чланови Удружења новинара Србије поставили на месту где су припадници терористичке „ОВК“ 21. августа 1998. године отели новинаре Ђура Славуја и Ранка Перенића.

Јун:

- У Манастиру Гориоч у Истоку, лица албанске националности су извршила крађу жичане оgrade којом је био ограђен део манастирског имања.
- У селу Божевце, општина Косовска Каменица, два лица албанске националности су напала М. Н. из села Рајановце, општина Косовска Каменица, док је скупљао сено на свом имању. Том приликом нанели су му тешке телесне повреде, због којих је хоспитализован у Косовској Митровици.
- У атару села Паралово, општина Ново Брдо, лица албанске националности су испалила неколико хитаца из ватреног оружја у смеру Н. З. и његовог брата С. З, док су на свом имању чували стоку. Срећом, том приликом није било повређених.
- У улици Колашинској у северном делу Косовске Митровице, на главном мосту на Ибру, шест лица албанске националности напало је Србе Д. И. и С. Б. Они су хоспитализовани са дијагнозом лаких телесних повреда.

Јул:

- У атару села Паралово, општина Ново Брдо, два брата албанске националности су физички напала Србина Д. С, када је мобилним телефоном покушао да сними своје имање где су браћа Ибиши пустили своју стоку на испашу. Том приликом су га физички напали, након чега се Д. С. удаљио. Мештани српске националности су против браће Ибиши од 1999. године поднели 17 кривичних пријава, које до сада нису процесуиране под образложењем КПС да се исти налазе у бекству.
- У Новом Насељу у Липљану покушана је отмица малолетног Србина Н. А. Наиме, из возила које је на ту локацију дошло из смера села Ашане, са места сувозача изашло је лице албанске националности са ножем у руци и на лошем српском језику наредило малолетнику да уђе у возило. У том тренутку, наишло је друго возило, након чега се НН лице вратило у возило и удаљило у непознатом правцу.
- У селу Бинач у општини Витина, лица албанске националности извршила су напад из аутоматског оружја на око 20 мештана тог села док су сређивали порту манастира Светих Архангела. Том приликом није било повређених.

Август:

- Сестринство српског манастира Гориоч у Истоку, обавестило је припаднике УНМИК да су НН извршиоци у вечерњим сатима покушали да ишчупају ограду дворишта манастира и том приликом оштетили пет бетонских стубова.
- Расељени Срби из Муштутишта су 28. августа од стране албанских демонстраната били спречени да на рушевинама цркве Богородице Одигитрије прославе славу тог храма. Албански мештани су том приликом блокирали пут Сува Река-Муштутиште и сукобили се са специјалним снагама тзв. Косовске полиције.

Септембар:

- Непознате особе су оскрнавиле и поломили спомен плочу страдалим Србима у селу Старо Грацко, код Липљана. Ради се о табли на којој су исписана имена српских жетелаца који су убијени на жетви јула 1999. године, као и именима жртава НАТО агресије. Поред поломљене спомен-плоче страдалим Србима на школи је исписан графит на албанском „Хакмаррја“ (Освета).
- У селу Станишор, општина Ново Брдо, 3 малолетне девојчице српске националности су пресрела 2 лица албанске националности док су се враћале из школе у селу Горњи Кусац. Та лица су изашла из возила, обратила се девојчицама на албанском језику и покушала да их натерају да уђу у возило. Од тога су одустали јер се у непосредној близини затекао полицајац, те су се, након што су га угледали, лица вратила у возило и удаљила у непознатом правцу.
- У северном делу Косовске Митровице, у ул. Колашинској, 3 лица албанске националности су уз претњу ножем напала два лица српске националности која су се својим возилом кретала у смеру главног моста на реци Ибар. Том приликом, један од Срба је задобио телесне повреде.
- Непозната лица су провалила у недовршени храм Христа Спаса у центру Приштине и подметнула пожар. Два пута су се представници СПЦ обраћали властима како би се пред Храмом поставио полицијски пункт и оба пута су остали без одговора.

В) Обавезе проистекле из Првог споразума

1. Заједница српских општина

Иако успостављање Заједнице српских општина (ЗСО) представља најважнији део Првог споразума о нормализацији односа и кључни је фактор за опстанак Срба на Косову и Метохији, у протеклом периоду није било напретка по том питању. Главни разлог за такву ситуацију је што Приштина константно одбија да испуни преузете обавезе и својим тумачењима постигнутих споразума обесмишљава и пролонгира цео овај процес.

Након одлуке тзв. Уставног суда да Општи принципи од 25. августа нису у потпуности усаглашени са духом Устава Косова*², званичници Приштине су наставили да јавно условљају успостављање ЗСО новим захтевима, пре свега укидањем тзв. паралелних институција, као и имплементацијом споразума из области телекомуникација и енергетике. Поред тога, Приштина још увек није донела Уредбу којом ће увести Заједницу у правни систем Косова*, што је њена обавеза у складу са тачком 2. Општих принципа.

Упркос томе, Београд константно инсистира да се дефинише динамика успостављања ЗСО, као и почетак рада Управљачког тима, који супротно договору још увек није почео са радом.³ Такође, наша страна је ЕУ посредницима пренела став да ће једини основ за израду Статута и успостављање ЗСО бити Први споразум и Општи принципи од 25. августа 2015. године, јер су само ти акти резултат заједничког договора и дијалога Београда и Приштине.

У наредном периоду се очекује да европски посредници изнађу решење око законске основе, којом ће се Заједница увести у правни систем Косова*, као и да изврше притисак на Приштину да испуни преузете обавезе и омогући успостављање ЗСО. То би умногоме

² „Овај назив је без прејудуцирања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о Декларацији о независности Косова.“

³ Управљачки тим је у складу са Принципима од 25. августа, требало да оконча свој рад још 25. децембра прошле године.

допринело решавању низа проблема у другим областима о којима се разговара у оквиру дијалога или о којима ће се тек разговарати, као што су питање имовине, економског развоја, образовања, као и урбаног и руралног планирања.

2. Полиција

Представници Београда су и у протеклом периоду снажно инсистирали на томе да Приштина испуни обавезе које је преузела потписивањем Првог споразума у делу који се односи на полицију. Кључни проблем по овом питању и даље се односи на интеграцију 143 бивших припадника МУП Републике Србије у тзв. косовске безбедносне структуре, што Приштина још увек није спровела. Делимичан напредак по овом питању учињен је само у погледу интеграције 71 бившег административног радника МУП.⁴ Од овог броја, 32 лица је током августа 2016. године завршило обуку за рад у Привременим институцијама самоуправе у Приштини и потписало уговоре о раду. Међутим, ова лица још увек нису почела да раде у канцеларијама за цивилну регистрацију при тзв. Косовској полицији (КП), иако је Приштина обећала да ће њихов радни ангажман почети током септембра 2016. године.

Преосталих 39 бивших административних радника МУП нису ни започели обуку за рад у Привременим институцијама самоуправе у Приштини, а додатни проблем у погледу њихове интеграције и почетка рада у матичним службама српских општина на северу КиМ односи се на потребу увршћивања њихових радних места у нове систематизације радних места у тим општинама.⁵

У протеклом периоду није било промена ни по питању обавезе Приштине да интегрише преостале категорије бивших припадника МУП. Наиме, косовска страна је и током протеклог периода поново одложила да започне интеграцију преосталих 34 ватрогасаца (од укупно 64), иако начелно не спори своју обавезу да та лица интегрише у своје структуре. Насупрот томе, Приштина још увек истрајава на становишту да неће интегрисати 23 бивша полицајца МУП Републике Србије. Косовска страна тврди да ти полицајци нису прошли „безбедносне провере“ и одбија да нашој страни достави конкретне разлоге у вези са тим. Овакав став Приштине у потпуности потврђује став представника Београда, према којем су „оптужбе“ против ових полицајаца искључиво политичке природе и да је Приштина у обавези да изврши њихову интеграцију. Слична је ситуација и када је у питању 15 лица која су била ангажована у Управи за исхрану и смештај МУП Републике Србије. Наиме, Приштина одбија да интегрише наведена лица наводећи да систематизација у њеним институцијама не предвиђа та радна места и да се за те послове ангажују приватне компаније.

Приштина још увек није извршила усклађивање својих прописа о полицији, који би омогућили званично именовање Регионалног команданта Дирекције полиције Косовска Митровица – север (Дирекције). Због тога је командант Дирекције и даље у својству вршиоца дужности ове функције, а услови за његово званично именовање створиће се тек успостављањем Заједнице српских општина, у складу са тачком 9. Првог споразума.

⁴ На почетку процеса интеграције, укупан број бивших административних радника МУП РС који је требало да буду интегрисани у Привременим институцијама самоуправе у Приштини износио је 77, али су 3 лица у међувремену стекла законске услове за пензионисање, а још троје се изјаснило да одбија интеграцију.

⁵ Наиме, да би поменуте српске општине могле да измене своје систематизације, потребно је да Приштина најпре определи посебна средства из којих би се исплаћивале зараде за поменутих 39 лица. Због тога се очекује да ће у наредном периоду бити организовани разговори представника тзв. приштинске Владе и градоначелника са севера КиМ по овом питању.

У протеклом периоду Приштина је наставила праксу кршења споразума о полицији и кроз вршење политичких притисака на руководство Дирекције, као и распоређивање на северу КиМ полицијских јединица у чијем саставу Албанци чине око или изнад 50%, што је знатно више од њиховог учешћа у популацији тих општина. Приштина ове јединице, противно споразуму, држи изван ланца командовања Дирекције, што би могло да доведе до злоупотребе у њиховом ангажовању и угрози стабилност на северу КиМ.

3. Правосуђе

У претходном периоду главна активност по питању имплементације Споразума о правосуђу била је спровођење поновног конкурса за интеграцију судија и тужилаца, као и конкурса за интеграцију административног особља у ПИС у Приштини.⁶

У јуну су завршени разговори са кандидатима за административно особље, док су кандидати за судије и тужиоце неопходна тестирања и разговоре завршили током јула, августа и септембра. Иако су се током спровођења конкурса јавили одређени технички проблеми, они су превазиђени и процес одабира кандидата за судије, тужиоце и административно особље завршен је 23. септембра 2016. године. Након тога, формирана је коначна листа изабраних кандидата која је достављена Београду.

Република Србија инсистира да пре интеграције буду решена сва питања која су неопходна за правилно функционисање правосуђа на КиМ. У вези са тим, потребно је да Приштина законски регулише статус и организациона питања Одељења Апелационог суда у Косовској Митровици, у складу са тачком 10. Првог споразума, као и да обезбеди учешће интегрисаних српских представника у раду највиших правосудних тела ПИС у Приштини. Такође, неопходно је да Приштина заврши са радовима на објектима предвиђеним за судове и обезбеди адекватне услове за рад у њима.

Под условом да сва наведена питања буду решена, у новембру се очекује именовање судија и тужилаца у систему Приштине, као и потписивање уговора о раду за административно особље. Република Србија инсистира да сва радна места, која буду упражњена након конкурса, остану резервисана за припаднике српске заједнице, као што је и предвиђено Споразумом о правосуђу.

У наредном периоду се очекује решавање наведених проблема и завршетак имплементације Споразума о правосуђу.

4. Енергетика

У току је имплементација Аранжмана из области енергетике од 8. септембра 2013. године, као и Закључака посредника ЕУ о спровођењу Аранжмана о енергетици из 2013. године од 25. августа 2015. године.

У складу са Аранжманом, у октобру 2015. године усаглашен је и потписан тзв. *Connection Agreement*,⁷ који предвиђа да ће КОСТТ постати засебна контролна област, уз услов да компанија „Електросевер“ претходно добије лиценцу за снабдевање електричном

⁶ Приштина је 29. марта 2016. године објавила поновни конкурс за интеграцију 14 судија и 6 тужилаца, као и конкурс за 115 места за административно особље у судовима и 34 места за административно особље у тужилаштвима.

⁷ *Connection Agreement* је потписан између ЈП ЕМС и КОСТТ у оквиру *ENTSO-E*.

енергијом и да она постане оперативна.⁸ До спровођења одредаба *Connection Agreement* још увек није дошло, јер је изостао основни предуслов који се тиче оснивања две компаније „ЕПС трговина“ и „Електросевер“.⁹ Разлог за то је што је Приштина у марту по трећи пут одбила да региструје наведене компаније у тзв. Косовској агенцији за регистрацију бизниса (КАРБ), јер, како се наводи, садрже терминологију која није у складу са статусно неутралном формом преговора.¹⁰

Уместо изналагања обострано прихватљивог решења за регистрацију компанија Приштина је, уз подршку Европске уније и Енергетске заједнице, у јуну покренула поступак измене члана 16. *Connection Agreement*, којим би се *KOSTT* омогућило да постане засебна контролна област и без претходно испуњеног услова који се тиче регистравања компанија. Међутим, имајући у виду да је Европска мрежа оператора преносних система електричне енергије (*ENTSO-E*) инсистирала на усаглашеном решењу, а две стране нису успеле да дођу до заједничког договора, задржан је *status quo*.

У наредном периоду, очекује се да ЕУ посредници пронађу одговарајућа решења за регистравање компанија и доделу потребних лиценци за рад, како не би дошло до угрожавања сигурности снабдевања српских потрошача на КиМ и како би се омогућило да Аранжман¹¹ и Закључци¹² буду у потпуности спроведени.

5. Телекомуникације

У току је имплементација Аранжмана и Акционог плана из области телекомуникација.

Иако је у протеклих девет месеци тема дијалога била процес оснивања компаније „мтс“ д.о.о., разговори о наведеном питању још увек нису завршени.

У циљу окончања поступка оснивања компаније, у августу су почели интензивни разговори о усаглашавању тзв. Закључака ЕУ посредника. Циљ усаглашавања наведених Закључака јесте проналажење решења за сва питања у процесу имплементације Акционог плана из области телекомуникација, што је и предуслов за успостављање одрживе и функционалне компаније.

Истичемо да, иако је захваљујући изузетној кооперативности представника Републике Србије у кратком временском периоду усаглашена већина тачака Закључака ЕУ посредника,¹³ потребно је још додатно усагласити одређена питања техничке природе,¹⁴ као и пронаћи решења за 2 суштинска питања - питање преноса имовине и питање доделе фреквенција и локација за базне станице компанији „мтс“ д.о.о.

⁸ Члан 16. *Connection Agreement*.

⁹ Чланом 16. *Connection Agreement*-а, који је ЈП ЕМС потписао са *KOSTT* у оквиру *ENTSO-E* 1. октобра 2015. године, предвиђено је да ће *KOSTT* постати засебна контролна област, уз услов да компанија „Електросевер“ претходно добије лиценцу за снабдевање електричном енергијом и да она постане оперативна.

¹⁰ Захтеви су одбијени уз образложење да таксативно навођење делатности поред уписа конкретних шифара делатности, које је договорено са ЕУ посредницима и Приштином, није прихватљиво, као и да преамбула Статута не садржи позивање на Аранжман о енергетици и тзв. косовско законодавство.

¹¹ Аранжман из области енергетике од 8. септембра 2013. године.

¹² Закључци посредника ЕУ о спровођењу Аранжмана о енергетици из 2013. године од 25. августа 2015. године.

¹³ Пронађена су решења за питања регистрације корисника, *IMSI* кода, нумерације, коришћења *core* елемената.

¹⁴ Износ накнада које компанија „мтс“ д.о.о. треба да плати приликом доделе фреквенција, као и питање усаглашавања фреквенција за радио-релејне линкове.

У вези са питањем преноса имовине, потребно је истаћи да је одредбама 3.5 и 4.4 Акционог плана предвиђено да ће се на компанију „мтс“ д.о.о. пренети сва имовина матичне компаније (Телеком Србија), без прављења дистинкције између имовине стечене пре и после 1999. године. Приштина инсистира да се на компанију „мтс“ д.о.о. пренесе само право коришћења, што је супротно општим правним начелима, јер се у сваком правном систему појам **пренос имовине** увек везује за пренос права својине.

Поред тога, питање доделе фреквенција компанији „мтс“ д.о.о. још увек није у потпуности решено. Наиме, Приштина и даље намерава да додели компанији обим фреквенција које су недовољне за њено одрживо функционисање, због чега је и неопходно наставити даље разговоре, све до проналажења коначног решења.

Када је у питању додела локација за базне станице, потребно је нагласити да је у складу са одредбом 4.0 Акционог плана, компанија „мтс“ д.о.о. дужна да обезбеди **исти ниво услуга** свим тренутним претплатницима на Косову и Метохији, **користећи постојећу инфраструктуру**. Постојећа инфраструктура, што је потврдио и ЕУ посредник на састанку одржаном у Бриселу, распрострањена је на 72 локације на КиМ.¹⁵ Имајући у виду да Телеком Србија тренутно пружа услуге својим претплатницима не само на северу, већ и јужно од реке Ибар, технички је неизводљиво да компанија „мтс“ д.о.о. задржи постојећи ниво услуга и покривања, што је њена обавеза прописана Акционим планом, уколико Приштина додели компанији само 22 локације за север Косова и Метохије, како тренутно планира.

Представници Републике Србије остају при ставу да ће се тек након проналажења решења за сва спорна питања, што је и предуслов за успостављање одрживе и функционалне компаније, приступити разговорима о додељивању лиценци и давању сагласности за доделу троцифреног позивног броја за географско подручје Косова*.

6. Европске интеграције

Током извештајног периода, Београд је био потпуно посвећен испуњавању прелазних мерила која се налазе у Поглављу 35, које је децембра 2015. године отворено у процесу преговора за придруживање Републике Србије Европској унији. Представници Београда су активно учествовали у процесу Дијалога у Бриселу и отворено водили разговоре о имплементацији свих постигнутих споразума.

У складу са Преговарачким оквиром ЕУ, предвиђено је да Европска Комисија и Високи представник надгледају испуњење прелазних мерила која се налазе у Поглављу 35 и о томе подносе извештај два пута годишње. У вези са тим, 16. септембра Европска служба за спољне послове (EEAS) је на Радној групи за проширење (COELA) представила први извештај о испуњавању прелазних мерила за Републику Србију. Извештај је представљен у позитивном тону што потврђује да Република Србија испуњава обавезе преузете Првим споразумом.

¹⁵ На северу се налазе 22 локације, док се 50 локација налази јужно од реке Ибар. Целокупна инфраструктура на 72 локације нормално је функционисала све до 2010. године, када је на већини локација она насилно оштећена од стране албанских екстремиста. Представници Телекома Србије уредно плаћају закуп на све 72 локације.

Г) Обавезе проистекле из техничких споразума

1. Катастар

Када је у питању имплементација Споразума о катастру из 2011. године није било значајнијег напретка.

Република Србија је још у марту 2016. године завршила са испуњавањем својих обавеза које се односе на дигитализацију катастарске документације, која је 1999. измештена са КиМ.¹⁶ Међутим, када је у питању формирање тела предвиђених Споразумом, која би требало да врше упоређивање катастарске документације и доношење одлука у спорним случајевима,¹⁷ није учињено готово ништа.

Приштина и ЕУ и даље заступају став да је имплементација Споразума о катастру унутрашња ствар Приштине и да сва тела предвиђена Споразумом морају функционисати у складу са „косовским“ законима. У вези са тим, Приштина је током јуна усвојила тзв. Закон о верификацији и поређењу имовине који ће, наводно, омогућити имплементацију Споразума. Закон је усвојен уз кршење свих процедура и без учешћа представника Срба, иако је од виталног значаја за решавање питања приватне имовине српског народа и Српске православне цркве на КиМ.

Београд је представницима ЕУ више пута указао на разлоге због којих је овај Закон супротан Споразуму, те представља неприхватљиво решење за имплементацију Споразума. Из тог разлога, одлучивање о имовинским правима грађана Републике Србије и Српске православне цркве никако не може бити поверено телима која су успостављена наведним Законом, у којима неће бити представника Срба, јер би се на тај начин омогућила легализација имовине која је отета Србима са Косова и Метохије. У том смислу, указано је да скенирана катастарска евиденција неће бити предата Специјалном представнику ЕУ, све док све три стране не постигну договор по овом питању.

Очекује се да се у наредном периоду наставе разговори у циљу изналажења обострано прихватљивог решења.

2. Матичне књиге

Република Србија је у целини испунила обавезе проистекле из Споразума о матичним књигама.

¹⁶ У оквиру Пројекта „Размена катастарских података између Београда и Приштине“, који се финансира од стране Европске уније, од октобра 2013. године до марта 2016. године укупно је скенирано 3.765.830 слика.

¹⁷ Споразумом је предвиђено успостављање следећих тела:

1. Техничка агенција, предвиђена тачком 2. Споразума, чије чланове бира ЕУ, уз сагласност обе стране, а у чијој би надлежности требало да буде упоређивање катастарских евиденција;
2. Трипартитна имплементациона група, предвиђена тачком 2. Споразума, која би надгледала рад Техничке агенције, а коју би требало да чине катастарски стручњаци обе стране, на челу са ЕУ;
3. Први степен механизма за решавање спорова, односно Комисија састављена од међународних и косовских стручњака за катастар и имовину, од којих већину именује Специјални представник ЕУ, узимајући у обзир интересе свих заинтересованих заједница. Наведена Комисија би, у складу са тачком 4. Споразума, требало да доноси одлуке о исправности катастарског уписа, када се на основу поређења утврди да евиденције нису истоветне;
4. Посебно веће у оквиру Врховног суда Косова, које чине претежно међународне судије, а које би требало да поступају у другом степену по жалбама заинтересованих лица против одлука Комисије (донетих у првом степену).

3. Царински печат

Споразум о царинском печату се у потпуности примењује. Решења из овог Споразума се користе у свим документима везаним за промет робе (ветеринарски сертификати, фитосанитарни сертификати итд.).

4. Универзитетске дипломе

Током извештајног периода, у оквиру Дијалога Београда и Приштине, вођени су разговори по питању имплементације Споразума о узајамном признавању диплома из 2011. године, као и Закључака и Оперативних закључака радне групе из 2016. године.

Европска унија је, у складу са одредбама Оперативних закључака, у септембру 2016. године именовала НВО *SPARK* за Имплементационог партнера (ИП) преко кога ће се подносити захтеви за признавање универзитетских диплома. Сви захтеви који су почев од 4. априла поднети надлежним министарствима, биће прослеђени ИП на даљу надлежност. Важно је напоменути да је Европска асоцијација универзитета (ЕАУ), која је Споразумом из 2011. године била предвиђена да сертификатује поднете захтеве за признавање диплома, одбила да даље учествује у овом процесу. Како би се решио наведени проблем, ЕУ је оформила Експертски Сертификациони Комитет (ЕСК) који ће се убудуће бавити сертификацијом диплома и издавати сертификате по истом принципу као што је то до сада радила ЕАУ.

Када је у питању признавање диплома предуниверзитетског нивоа образовања, Имплементациони партнер и тело које ће вршити сертификацију ових диплома још увек нису именовани од стране ЕУ, али се то очекује у наредном периоду.

Напомињемо да Приштина до сада није признала ниједну диплому образовног система Републике Србије у складу са Споразумом.¹⁸ Београд је током претходног периода више пута инсистирао код ЕУ посредника да утичу на Приштину да се придржава Споразума и без одлагања одлучи о 13 захтева за признавање диплома акредитованих универзитета Републике Србије, који су поднети у периоду од 2012. до 2014. године. И поред тога, информације о статусу тих захтева још увек нису добијене.

Важно је указати да признавање диплома Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (УПРКМ) још увек представља отворено питање. На састанку који је одржан септембра месеца у Београду, представници НВО *SPARK* су саопштили да неће примати захтеве за признавање диплома овог универзитета, јер су такву инструкцију добили од ЕУ. Представници Београда су тим поводом реаговали код ЕУ посредника и истакли да је тачком 4. Закључака изричито предвиђено да ће се Споразум и Закључци примењивати на дипломе свих акредитованих универзитета и програма обе стране. Указано је да је Београд још у априлу месецу ЕУ посредницима доставио листу акредитованих универзитета и програма Републике Србије, на којој се налази и УПРКМ, на коју ни Приштина ни ЕУ нису имали примедбе. Из наведених разлога, нејасно је, на основу

¹⁸ Од ступања на снагу Споразума о признавању диплома, пред институцијама Републике Србије признато је 28 захтева за признавање диплома који садржи сертификат ЕАУ. Насупрот томе, Приштина није признала ни један од 13 поднетих захтева за признавање диплома са сертификатом ЕАУ са акредитованих Универзитета у Републици Србији, иако је била обавезна Споразумом да то учини. У вези са радом Имплементационог партнера, ЕУ је у фебруару 2012. године ангажовала невладину организацију „*SPARK*“, преко које су се подносили захтеви за издавање сертификата ЕАУ. Овој организацији је у јулу 2014. истекао мандат.

чега је оваква инструкција уопште дата, посебно када се има у виду значај овог универзитета за српско становништво на КиМ.

О овом и другим спорним питањима разговараће се у наредном периоду.

5. Слобода кретања

И у протеклом периоду режим слободе кретања се одвијао у складу са Споразумом о слободи кретања из 2011. године. Споразум се и даље примењује на 6 заједничких тачака прелаза и следећим граничним прелазима: Прешево, Градина, Батровци, Шид, Келебија, Хоргош, Аеродром Београд и Аеродром Ниш.

Разговори о свим спорним питањима који се тичу имплементације Споразума настављени су и у овом периоду, па је у Бриселу 14. септембра 2016. године усаглашен текст Договора у вези са финализацијом спровођења овог Споразума.

Наведеним документом постигнута је сагласност око успостављања новог режима приликом преласка административне линије за возила обе стране – "режима налепница".¹⁹ Овај режим предвиђа да се релевантни делови регистарских таблица на возилима обе стране, приликом преласка административне линије, прекривају са две беле налепнице. Такође, стране су се сложили да режим налепница ступи на снагу 15. новембра 2016. године и да се не примењује на возила са српским регистарским таблицама са подручја КиМ. Поред тога, Договором је предвиђено да пререгистрација возила на регистарске таблице које издају Привремене институције самоуправе у Приштини почне 15. јануара 2017. године и траје 12 месеци, након чега ће ово питање поново бити разматрано, уз посредовање ЕУ. С друге стране, с обзиром на то да у новембру 2016. године истиче важење „КС“ регистарских таблица, договорено је да Приштина продужи њихово важење на још пет година, након чега ће се поново разматрати ово питање, уз посредовање ЕУ уколико буде било потребно. У циљу спровођења процеса пререгистрације, договорено је да обе стране и ЕУ спроведу информативну кампању, како би се становницима на које се ова мера односи, објаснили модалитети пререгистрације возила.

Важно је напоменути да још увек није решен проблем пререгистрације за 1239 возила са привременим таблицама (РП) из Косовског Поморавља. Иако је још на састанку на високом нивоу, који је одржан у јануару 2016. године, договорено да Приштина без одлагања изврши пререгистрацију ових возила на „КС“ таблице, то још увек није учињено. Штавише, Приштина је у мају 2016. године донела Административно упутство којим је право пререгистрације припало само власницима чија су возила регистрована на Косову и Метохији пре 10. јуна 1999. године и која су прошла поступак верификације од стране комисије. Београд ће и даље наставити да инсистира да се ово питање без одлагања реши.

Када је у питању злоупотреба права на слободу кретања, у протеклом периоду је драстично смањен број лица која су са подручја КиМ покушала да илегално пређу државну границу, ради одласка у земље Европске уније. За првих осам месеци 2016. године у недозвољеном преласку државне границе ухваћено је укупно 4.554 лица, од тога 2 % лица са подручја АП КиМ. У том периоду поднете су кривичне пријаве за кривично дело Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи против 40 лица са подручја АП КиМ (2 лица због недозвољеног преласка и 38 лица због кријумчарења).

¹⁹ Режим налепница замениће досадашње „ПРОБА“ регистарске таблице које је Београд примењивао на возила са „РКС“ регистарским таблицама, приликом преласка административне линије.

6. Регионално представљање

Препознајући јачање сарадње у региону Западног Балкана као један од својих кључних приоритета, Република Србија је и у протеклом периоду имала активан и конструктиван приступ регионалној сарадњи. У складу са одредбама Договора о регионалном представљању и сарадњи, који је постигнут у оквиру дијалога Београда и Приштине, представницима ПИС у Приштини је омогућено учествовање у раду већег броја регионалних иницијатива и скупова.²⁰

Као пример успешног спровођења Договора о регионалној сарадњи, посебно се истиче Споразум о оснивању Регионалне канцеларије за сарадњу младих (РКСМ). Споразум је потписан током Самита о западном Балкану, који је одржан 4. јула 2016. године у Паризу. Такође, током извештајног периода, представници Београда и ПИС у Приштини су заједно учествовали на бројним састанцима регионалних иницијатива Југоисточне Европе. Неки од њих су састанци у оквиру Регионалног савета за сарадњу, Берлинског процеса, Процеса сарадње у Југоисточној Европи, Регионалног комитета и форума МАРПИ и сл.

Београд ће наставити да доприноси регионалној стабилности и унапређењу односа у региону кроз залагање за поштовање Договора.

7. Интегрисано управљање прелазима (ИВМ)

Република Србија у потпуности поштује договорене Закључке о ИВМ и Технички протокол о имплементацији ИВМ.

Функционисање свих 6 заједничких тачака прелаза (ЗТП) одвија се успешно. Република Србија предузима неопходне мере како би омогућила функционалност свих прелаза и повећала оперативност служби на њима.

У протеклом периоду, одржано је неколико састанака на којима се разговарало о постојећим пројектима и проблемима. У Бриселу је 22. јуна одржан састанак Имплементационе групе о ИВМ, на коме је закључено да имплементација Споразума о ИВМ протиче без већих проблема, да су унапређене бројне процедуре предвиђене Техничким протоколом за имплементацију ИВМ и да је неопходно наставити са активностима у том смеру.

Након тога, у Приштини је 26. јула одржан састанак на централном нивоу о ИВМ, на коме је настављено са решавањем свих нерешених питања са претходно одржаног састанка Имплементационе групе о ИВМ. Питања која су разматрана на састанцима могу се поделити у две групе:

1. решавање редовних питања из области царине, МУП, ветерине, биља, саобраћаја и служби ангажованих на прелазима, и
2. успостављање нових и реконструкција постојећих прелаза.

²⁰ У складу са Договором о регионалном представљању, у оквиру регионалне сарадње за представнике ПИС у Приштини се користи ознака „Косово*“ са фуснотом чији текст гласи: „Овај назив је без прејудуцирања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о Декларацији о независности Косова.“

У вези са првом групом, закључено је да се сви проблеми успешно решавају и да постоји евидентан прогрес по следећим питањима:

- Додатно је унапређена процедура издавања улазно/излазног документа објављивањем на интернету, чиме је омогућено да се образац тог захтева унапред преузме са интернета и попуни одговарајућим подацима.²¹
- Усаглашени фитосанитарни сертификат се успешно примењује на свим административним прелазима на којима се одвија комерцијални саобраћај.²²
- Усаглашени су ветеринарски сертификати за живе животиње.²³ Остало је да се посебно разговара на тему сертификата за козе и овце (због постојања болести „квргаве коже“ у региону). У току је усаглашавање сертификата за млеко и млечне производе, као и сертификата за месо и производе од меса.
- Размењене су информације по питању болести квргаве коже код стоке (*nodularni dermatitis*) и договорена координација неопходних мера по питању сузбијања ове болести у региону.
- Решени су инфраструктурни проблеми на административним прелазима који су у надлежности Републике Србије.²⁴

У вези са другом групом питања, закључено је да је остварен изванредан напредак након што су Управи за заједничке послове републичких органа поверени послови координирања и вођења послова на свим административним прелазима у надлежности Републике Србије.²⁵

Очекује се да ће се на наредном састанку Имплементационе групе о *IBM* поново разговарати о свим наведеним питањима.

8. Званичне посете и официри за везу

Приштина константно крши Споразум о званичним посетама, посебно у делу који се односи на поједностављени режим посета званичника који је договорен 15. октобра 2015. године.²⁶ Најочигледнији пример за то представљају константни покушаји онемогућавања кретања директора Канцеларије за Косово и Метохију господина Марка Ђурића. Последњи случај кршења Споразума забележен је 21. септембра у Грачаници када су припадници ПИС у Приштини покушали да ухапсе Ђурића приликом редовне и унапред најављене посете. Након тога, донета је и одлука о двонедељној забрани његовог уласка на АП КиМ. Београд је оштро протестовао код ЕУ посредника, указујући да овакво поступање представља грубо кршење Споразума и затражио хитно укидање овакве одлуке.

²¹ Документ је објављен на сајту Канцеларије за Косово и Метохију.

²² Административни прелази на којима се одвија комерцијални саобраћај су Рудница/Јариње, Мердаре и Кончуљ/Бела Земља.

²³ Сертификати за живе животиње (осим сертификата за приплодна говеда) су постали оперативни 1. марта 2016. године.

²⁴ У надлежности Републике Србије се налазе 3 административна прелаза (заједничке тачке прелаза): Рудница/Јариње, Кончуљ/Бела Земља и Децпе/Мучибаба.

²⁵ Закључак Владе Републике Србије усвојен је 27. априла 2016. године.

²⁶ Ради даљег унапређења процеса нормализације односа и релаксације организовања и обављања посета званичника, 15. октобра 2015. године договорено је да се Споразум прошири тако што ће се унети посебна одредба којом се узајамно омогућава редован и поједностављен режим посета за по једно лице сваке стране, за које ће се достављати само логистичке информације како би се омогућила припрема посета. Договорено је да се посете ових званичника спроводе тако да се унапређује процес нормализације односа или да се пружа допринос свеукупном раду у контексту дијалога уз посредовање ЕУ. Званичник који са стране Београда има поједностављен режим посета је директор Канцеларије за Косово и Метохију, Марко Ђурић.

Поред тога важно је напоменути да је одлука ПИС у Приштини од 24. априла 2016. године, о забрани уласка државним званичницима Владе Републике Србије, министру унутрашњих послова Небојши Стефановићу и министру одбране Зорану Ђорђевићу и даље на снази. Иако је Београд више пута указивао на неоправданост овакве одлуке, она још увек званично није стављена ван снаге.

У наредном периоду очекује се решавање наведених проблема, као и наставак пуне примене Споразума о званичним посетама.

Важно је навести да су, током извештајног периода, остварене 62 посете у складу са Споразумом о званичним посетама. Од тог броја, реализовано је 55 посета званичника Владе Републике Србије, као и 7 посета представника ПИС у Приштини централној Србији. Посебно истичемо успешно реализовану посету на највишем нивоу, као што је посета председника Владе Републике Србије Александра Вучића, министара у Влади Републике Србије и других званичника.

Систем успостављен разменом официра за везу успешно функционише, како међусобно, тако и са институцијама и међународним мисијама у Београду и Приштини.

Велики значај има деловање Официра за везу приликом решавања свакодневних проблема са којима се житељи АП КиМ сусрећу. То се нарочито односи на питања ослобађања дажбина робе из донација, решавања преласка административне линије, имовинско-правних потраживања, питања личних докумената и сл. Такође, значајно је издвојити и улогу Официра за везу у решавању случајева притварања лица српске националности по налозима *EULEX* тужилаца.

Д) Остале теме

1. Наплата царина

Република Србија испуњава преузете обавезе и врши наплату свих дажбина у складу са Споразумом о царинама.

Одређени проблеми постоје када је у питању наплата дажбина на ЗТП Рудница/Јариње и Брњак/Табалије за робу која је намењена корисницима на северу КиМ. Наиме, приштинска администрација примењује посебан поступак за утврђивање вредности ове робе тако што се сва документација са прелаза прослеђује у централу у Приштину електронски, где се затим врши обрачун дажбина, које се затим наплаћују на самом прелазу. Због овог и других техничких проблема (ограничено радно време приштинске администрације и проблеми са интернетом) долази до честог задржавања и стварања колона возила на наведеним ЗТП што успорава проток возила и робе. У наредном периоду радиће се на изналажењу одговарајућих решења ових проблема.

2. Развојни фонд за север Косова*

У протеклом периоду, из прикупљених новчаних средстава Фонда, наставило се са финансирањем конкретних пројеката, у циљу пружања подршке друштвено економским активностима у четири општине на северу КиМ.

У Фонду је до сада укупно прикупљено око 12,8 милиона евра, од чега је општинама на северу до септембра расподељено око 9,5 милиона евра. Током лета општини Лепосавић

додељено је 500.000 евра, а општинама Зубин Поток и Звечан 700.000 евра за реализацију пројеката.

У претходном периоду дошло је до одређених проблема због реалокације средстава Фонда, па се појавила бојазан да ће неутрошена средства на крају фискалне године бити враћена у трезор као суфицит, а не рефундирана општинама као њихов сопствени приход и да неће бити пренета у наредну фискалну годину.

Међутим, од стране српског представника у УО Фонда, потврђено је да је преусмеравање средстава Фонда техничка измена, извршена искључиво у циљу лакшег праћења финансијских токова. Закључено је да ће Управни Одбор пратити ситуацију на крају фискалне године и о евентуалним нерегуларностима известити надлежне органе, како би благовремено реаговали у циљу спречавања кршења Споразума о фонду за развој севера.

У наредном периоду очекује се да Управни одбор Фонда размотри још пет предложених пројеката у вредности од око 1,5 милиона евра.

3. Осигурање возила

Током протеклог периода и даље су се јављали извесни проблеми у вези са имплементацијом Меморандума о разумевању у области осигурања возила.²⁷ Иако су поједини од њих успешно превазиђени,²⁸ још увек је остао нерешен проблем у вези са именовањем кореспондената.

Наиме, тзв. Косовски биро осигурања (*KIB*) и даље одбија захтеве Удружења осигураваача Србије (*УОС*) за именовањем кореспондената за анализу, обрађивање захтева и исплату обештећења на подручју КиМ. Одбијањем захтева, *KIB* директно крши одредбе Меморандума,²⁹ којима је предвиђено да свака страна има право да самостално захтева именовање кореспондената, док је друга страна у обавези да такав захтев аутоматски прихвати.³⁰ Одбијањем захтева од стране *KIB*, осигуравајућа друштва обе стране онемогућена су да успоставе директну међусобну сарадњу и заштите своје интересе. Иако је на овај проблем указивано више пута како европским посредницима, тако и представницима Савета бироа зелене карте, адекватно решење још увек није пронађено.

Осим тога, још увек нису обезбеђени услови за успостављање система електронске верификације полиса осигурања на административној линији, који је предвиђен Меморандумом, тако да се још увек врши само визуелна контрола полиса.³¹

²⁷ Меморандум омогућава узајамно признавање полиса осигурања за сва возила која са простора КиМ улазе на простор централне Србије и обрнуто. Меморандум је закључен 23. јуна 2015. године између Удружења осигураваача Србије (*УОС*) и тзв. Косовског бироа осигурања (*KIB*), а ступио је на снагу 12. августа 2015. године.

²⁸ Тзв. Косовски биро осигурања (*KIB*) прихватио је да рефундира исплаћене износе чланицама Удружења осигураваача Србије на основу званичних извода из банке. Такође, *KIB* је престао да обрачунава дуплу провизију за исти штетни случај.

²⁹ Одељак V тачка 3.

³⁰ Најпре је одбијен захтев *UNIQA* осигурања да за кореспондента на КиМ именује своју ћерку фирму *Sigal UNIQA*, а потом је одбијен и захтев *SABA* осигурања да за кореспондента на КиМ именује своју ћерку фирму *Illyria Life*.

³¹ Систем електронске верификације полиса осигурања омогућио би већу сигурност приликом накнаде штета и смањење могућности кријумчарења возила.

Очекује се да ће се у наредном периоду радити на изналажењу обострано прихватљивих решења за сва ова питања.

4. Слободна трговина

Слободна трговина између Београда и Приштине одвија се у складу са Споразумом о слободној трговини у Централној Европи (*CEFTA*). Од изузетног значаја за ову област је и Споразум о царинском печату, као и Технички протокол о имплементацији *IBM*, у оквиру ког је постигнут и Споразум о царинама.

Привремене институције самоуправе у Приштини су у протеклом периоду, када је у питању трговина са Републиком Србијом углавном поступале у складу са одредбама *CEFTA* споразума, осим у појединим случајевима нецаринских препрека приликом пласмана наше робе. Такав случај односио се на неадекватно одређивање царинске основице за наплату дажбина за грађевински материјал (термо блокове), односно одбијања тзв. Царине Косова да утврди царинску основицу према трансакцијској вредности, што је у претходних 5 година доводило до значајног повећања цене производа и смањења конкурентности српске робе. Уместо ове мере, од 7. јула 2016. године, према доступним информацијама, уведена је акциза од 2 цента по блоку и царинска стопа од 10 %.

Када је у питању проблем у вези са допремањем неопасног отпада (хартије, стакла, металног отпада), у циљу проналажења одговарајућег решења израђен је Предлог процедура за поступке кретања отпада са територије Републике Србије ван АП КиМ на простор АП КиМ и обрнуто, а у складу са потписаним Споразумом о преузимању прелиминарне контроле промета отпада, отровних материја и супстанци које оштећују озонски омотач, закљученим 28. марта 2008. године у Београду између Министарства заштите животне средине и Министарства финансија.

Подаци о међусобној размени у периоду од 2010-2016/7, показују да наши привредници у значајној мери користе могућности пласмана робе на простору АП КиМ.

5. Мост и „Парк мира” у Косовској Митровици

У циљу деблокаде процеса имплементације Закључака радне групе за слободу кретања/мост од 25. августа 2015. године (Закључака), две стране су се 2. августа 2016. године у Бриселу сагласиле да се процес имплементације реализује кроз решавање два одвојена питања: 1. разграничење Северне и Јужне Митровице у области Сувог Дола кроз потписивање Меморандума о разумевању (MoP) између градоначелника та два града о разграничењу и 2. кретање у зони моста на Ибру. Тиме је раздвојено решавање два повезана питања, која је, према Закључцима Радне групе за слободу кретања/мост (Закључци) од 25. августа 2015. године, требало решавати тако да се најпре реши питање разграничења, а да се тек након тога започне са активностима на ревитализацији и оспособљавању за саобраћај главног моста у Косовској Митровици, као и претварању Улице краља Петра у Северној Митровици у пешачку зону.

У том контексту је 5. августа 2016. године усаглашена Изјава ЕУ о имплементацији Закључака (Изјава), којом је предвиђено да радови на ревитализацији моста и његовог оспособљавања за кретање почну 14. августа, а да питање разграничења буде решено одвојеним преговорима у периоду до 14. октобра 2016. године. У складу са овим договором, радови на мосту су почели 14. августа 2016. године са јужне приступне стране и требало би да буду завршени до 20. јануара 2017. године. Упоредо са радовима на мосту,

покренут је процес реконструкције и претварања у пешачку зону Улице краља Петра у Северној Митровици. Ти радови у улици ће, према договору, бити окончани истог дана када и радови на мосту, односно 20. јануара 2017. године.

Решавање питања разграничења Северне и Јужне Митровице у области Сувог Дола, блокира Приштина, која у таквом поступању наилази на разумевање ЕУ посредника. Наиме, Приштина наводи да се ради о њеном „унутрашњем“ питању, које треба да се решава „у троуглу“ између градоначелника Северне и Јужне Митровице и тзв. приштинске Владе. Приштина одбија да на ову тему разговора у Бриселу, иако је Споразум који се односи на питање разграничења Северне и Јужне Митровице од 25. августа 2015. године постигнут у оквиру Дијалога у Бриселу и то на високом политичком нивоу. Услед наведених околности, разговори о овом питању почели су у Приштини, али без изгледа за решење, о чему је градоначелник Северне Митровице након одржаног састанка обавестио Приштину и Београд. Истовремено, српска страна је више пута захтевала код ЕУ посредника да се испоштује крајњи рок за решавање питања разграничења Северне и Јужне Митровице, 14. октобар 2016. године и обезбеди пуна имплементација Закључака радне групе за слободу кретања/мост од 25. августа 2015. године. Имајући то у виду, српска страна ће у наредном периоду наставити да инсистира на организовању разговора о овом питању у оквиру Дијалога.

6. Цивилна заштита

Током извештајног периода интензивно се радило на решавању свих проблема везаних за имплементацију Споразума о цивилној заштити.

Најважнији помак је учињен 1. августа 2016. године, када је последња група од 50 припадника бивше ЦЗ, који су били распоређени у тзв. Посебан фонд, потписала уговоре о раду и распоређена на радна места у ПИС у Приштини. Тиме је коначно завршена интеграција свих 483 припадника бивше ЦЗ.

Међутим, проблеми који се тичу неисплаћивања зарада интегрисаним припадницима бивше ЦЗ су и даље актуелни. Иако је по овом питању учињен одређен помак, 19 припадника ЦЗ још увек није примило плату од јануара месеца. Поред тога, присутан је и проблем који се тиче обезбеђивања просторија за рад интегрисаним припадницима бивше ЦЗ. Наиме, од 483 интегрисаних припадника само њих 134 има обезбеђене просторије за рад.³² Београд стално захтева од ЕУ посредника да изврши притисак на Приштину, у циљу решавања свих наведених питања.

Република Србија је са своје стране, у складу са Споразумом, припремила Нацрт Закона о прекиду исплате зарада и пружања било какве финансијске помоћи припадницима ЦЗ на КиМ.³³ Међутим, да би наведени Нацрт био усвојен, потребно је да Приштина реши сва горенаведена питања.

³² Још увек нису потписани Меморандуми о преузимању просторија бивше ЦЗ, у којима треба да буду распоређени интегрисани припадници ЦЗ.

³³ Закон о посебним условима за остваривање права на пензију и здравствено осигурање запослених на пословима Цивилне заштите у Општинама Звечан, Зубин поток, Косовска Митровица и Лепосавић.

7. Споразуми и дијалог привредних комора

Привредна комора Србије и Привредна комора Косова* су у протеклом периоду наставиле одржавање редовних састанака на којима су разматрани и договорани модалитети унапређења привредне сарадње. Сарадња две коморе заснована је на Меморандуму о разумевању ПКС и ПКК од 24. јула 2013. године, као и анексима о арбитражи у случају спорова и изградњи институционалних капацитета.

Дијалог привредних комора посебно је био интензиван током јула, када су две коморе учествовале на Коморском инвестиционом форуму, који је под покровитељством ЕУ и у оквиру Самита о Западном Балкану одржан у Паризу. Том приликом представници две коморе су потписали заједничку изјаву којом су нагласили опредељеност за наставак процеса нормализације односа. Истовремено, обавезали су се да заједнички организују састанак институција које су са обе стране надлежне за довршетак имплементације договора у вези признавања царинског печата и усаглашених сертификата за месо и млечне производе. Две коморе су се обавезале и на стварање Заједничког комитета за јачање сарадње у области електромашинogradње, као и на јаче ангажовање у циљу убрзаног уклањања свих баријера за слободан проток људи, роба и капитала.

Позитиван тренд у односима двеју комора потврђен је и организовањем посете италијанској регији Фриули Венеција Ђулија, током које су се представници пољопривредних и прехранбених предузећа обе стране упознали са начином рада пољопривредних задруга и удружења у овој европској регији.

Закључак

Учествујући отворено и у доброј вери у Дијалогу током овог извештајног периода, Београд је учврстио уверење да се ради о оптималном оквиру за разматрање свих отворених проблема везаних за питање Косова и Метохије. Сматрамо да је овај утисак наше стране утолико значајнији јер је изведен у околностима бројних проблема и потешкоћа у преговарачком процесу, који су подробно описани у претходним поглављима. Међутим, ма како велики били изазови у овом процесу, они не могу да умање значај чињенице да представници Београда и Приштине у континуитету за преговарачким столом разматрају изузетно сложена питања, која су у прошлости неретко изазивала нестабилност, неизвесност, па и сукобе.

Увиђајући ову чињеницу, Влада Републике Србије је и у овом извештајном периоду приступала преговорима максимално конструктивно. Српска страна је таквим држањем дала одлучујући допринос постизању договора по питањима наставка имплементације Споразума о мосту, слободу кретања, превоза опасног терета и званичних посета, као и по питању усаглашавања највећег броја спорних питања у вези спровођења Споразума о телекомуникацијама. Одлучност наше стране да стрпљиво и одговорно тражи компромисно решење у преговорима најдиректније се очитовала у постизању поменутог Договора о наставку имплементације споразума о мосту. После исцрпних разговора, тим споразумом су у основи задовољени минимални интереси обе стране, што је посматрачима са стране претходно деловало као тешко замислив исход. Сада је управо такав исход постао реалност, али и обавеза да се Споразум доведе до краја и реши питање разграничења Северне и Јужне Митровице, а тиме и умањи ризик од настајања нових тензија и сукоба на том простору.

Описана перпектива коју пружају постигнути договори намеће закључак да је Дијалог у међувремену израстао у снажну полугу стабилизације прилика у региону. Према су те прилике иначе оптерећене бројним спољнополитичким, економским и безбедносним изазовима, приметно је да интензивна и редовна комуникација Београда и Приштине чини Дијалог управо оним што је посредничка страна, чини се, и желела да он буде – кључни инструмент усмерености две стране ка европским вредностима и достизању одговарајућих европских стандарда.

Ова оцена никако не би требало да послужи за извлачење закључка да Дијалог нема недостатке. Они се у првом реду односе на различите политичке и историјске дискурсе у којима се крећу две стране, што често узрокује застој или блокаду преговарачког процеса, као и процеса примене већ постигнутих споразума. Тако ни у протеклом извештајном периоду није било никаквог напретка по питању формирања Заједнице српских општина, јер је Приштина одлучила да примени Споразума о том питању приступи искључиво са становишта својих интереса, а не у складу са текстом самог Споразума. У конкретном случају, то значи да Приштина још увек није донела Уредбу којом је требало да „уведе“ Заједницу српских општина у правни систем Косова*, што је била њена експлицитна обавеза у складу са тачком 2. Општих принципа.

Осим неспоривођења договора по питању Заједнице српских општина, као најважнијег питања за српску страну, на преговарачки процес у протеклом периоду негативно је утицало усвајање тзв. Закона о Косовској агенцији за поређење и верификацију имовине. Одредбе овог Закона су у потпуности супротне Споразуму о катастру, а он је донет упркос томе што у техничком оквиру Дијалога нису решена бројна спорна питања у вези са имплементацијом тог Споразума. Пошто се тај Споразум у највећој мери односи на интерес Срба на КиМ, али и других грађана Покрајине, за заштитом њихове непокретне

имовине, Влада Републике Србије позива другу страну да почне да уважава универзална начела неприкосновености приватне својине и сигурности имовине уопште. То је нужан предуслов за заустављање садашње праксе узурпације српске имовине, коју надлежни органи на Косову и Метохији и даље не желе или не могу да спрече и санкционишу. Због свега наведеног, Београд верује да је повлачење овог спорног Закона и враћање разговора о овој теми у оквир Дијалога једини исправан пут и у интересу свих грађана Косова и Метохије.

Наша страна сматра да је изузетно важно обезбедити и пуно поштовање Споразума о званичним посетама високих званичника. У том контексту, Влада Републике Србије изражава жаљење што је друга страна у више наврата мимо одредаба овог Споразума онемогућила главном српском преговарачу и директору Канцеларије за Косово и Метохију господину Марку Ђурићу да посети Косово и Метохију. Таква пракса тешко да може да буде у функцији нормализације и унапређења односа Београда и Приштине, због чега наша страна инсистира да се по овом питању у наредном периоду стриктно и на тачно прописан начин примењује Споразум о званичним посетама.

Чврсто гарантујући спремност да испуни све обавезе које је у Дијалогу преузела, Влада Републике Србије исказује очекивање да ће Приштина у наредном периоду поступати на исти начин и да ће у разумном року завршити процес интеграције свих бивших радника МУП Републике Србије. Такође, Београд очекује да ће супротна страна, која одлучно инсистира на обавезама наше стране по питању Споразума о прихватању универзитетских диплома, коначно поступити по том Споразуму и признати бар једну од диплома стечених у образовном систему Републике Србије.³⁴

Београд верује да ће у наредном периоду бити потребно знатно одлучније ангажовање посредничке стране, која је и у овом извештајном периоду уложила велики труд и знатне ресурсе у преговарачки процес. Такво ангажовање би било нарочито добродошло у светлу потребе за снажнијим лидерством Уније на терену, посебно у фази имплементације постигнутих споразума. У том контексту, верујемо да ће посредничка страна препознати потребу за покретањем преговора о прворазредним економским, политичким и другим питањима о којима друга страна тренутно одбија да разговара, као и да ће наставити да се на исти начин односи према покушајима Приштине да поједина питања, која нису разматрана у Дијалогу, „подведе“ под већ постигнуте договоре.

Конструктиван приступ свим питањима у оквиру Дијалога је и даље нужан предуслов за успех преговарачког процеса и наставак процеса нормализације односа Београда и Приштине, као и за опипљивије јачање поверења међу грађанима Косова и Метохије из албанске и српске заједнице. Такав приступ је неопходан како екстремисти не би имали довољно простора да угрозе резултате постигнуте у Дијалогу. Верујемо да је та опасност реална и довољно изражена податком већ поменутих у овом извештају да је у протеклом периоду број етнички мотивисаних напада на Србе скоро удвостручен. Уколико ти и сви други злочини који су на Косову и Метохији почињени након завршетка рата 1999. године не буду санкционисани, Приштина неће имати довољно кредибилитета да тврди да је потпуно посвећена процесу помирења српске и албанске заједнице на Косову и Метохији. У вези са тим, Влада Републике Србије поново указује да Привремене институције самоуправе носе пуну одговорност за личну и имовинску безбедност српске заједнице у Покрајини, као и за сигурност њене културне и духовне баштине која се ту налази.

³⁴ Надлежни органи Републике Србије су до сада извршили признавање 28 диплома стечених у приштинском образовном систему.

Упркос описаним изазовима и проблемима, Влада Републике Србије на крају поново исказује приврженост процесу нормализације односа са Привременим институцијама самоуправе на Косову и Метохији у оквиру Бриселског дијалога. Отуда намерава да и у наредном периоду настави да пружа конструктиван допринос тражењу нових, али и спровођењу постојећих решења која ће бити усмерена на релаксацију односа албанског и српског народа на Косову и Метохији и стварање услова за њихово историјско помирење. Београд ће у овом контексту наставити да, у границама својих могућности и објективних ограничења, доприноси остваривању стратешке визије интеграције нашег региона у ширу европску целину оличену у институцијама Европске уније.

Октобар 2016. године

ДИРЕКТОР

Драган Владисављевић

ДИРЕКТОР

Марко Ђурић